

Zalety ekologiczne i ekonomiczne wykorzystania gazu ziemnego do zasilania pojazdów

dr inż. Ryszard Wołoszyn

Stowarzyszenie NGV Polska

Instytut Eksploatacji Pojazdów i Maszyn
Politechnika Radomska

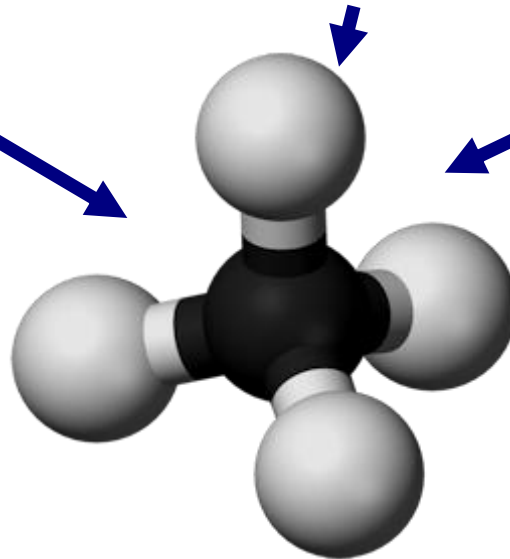
Blue Corridor 2012

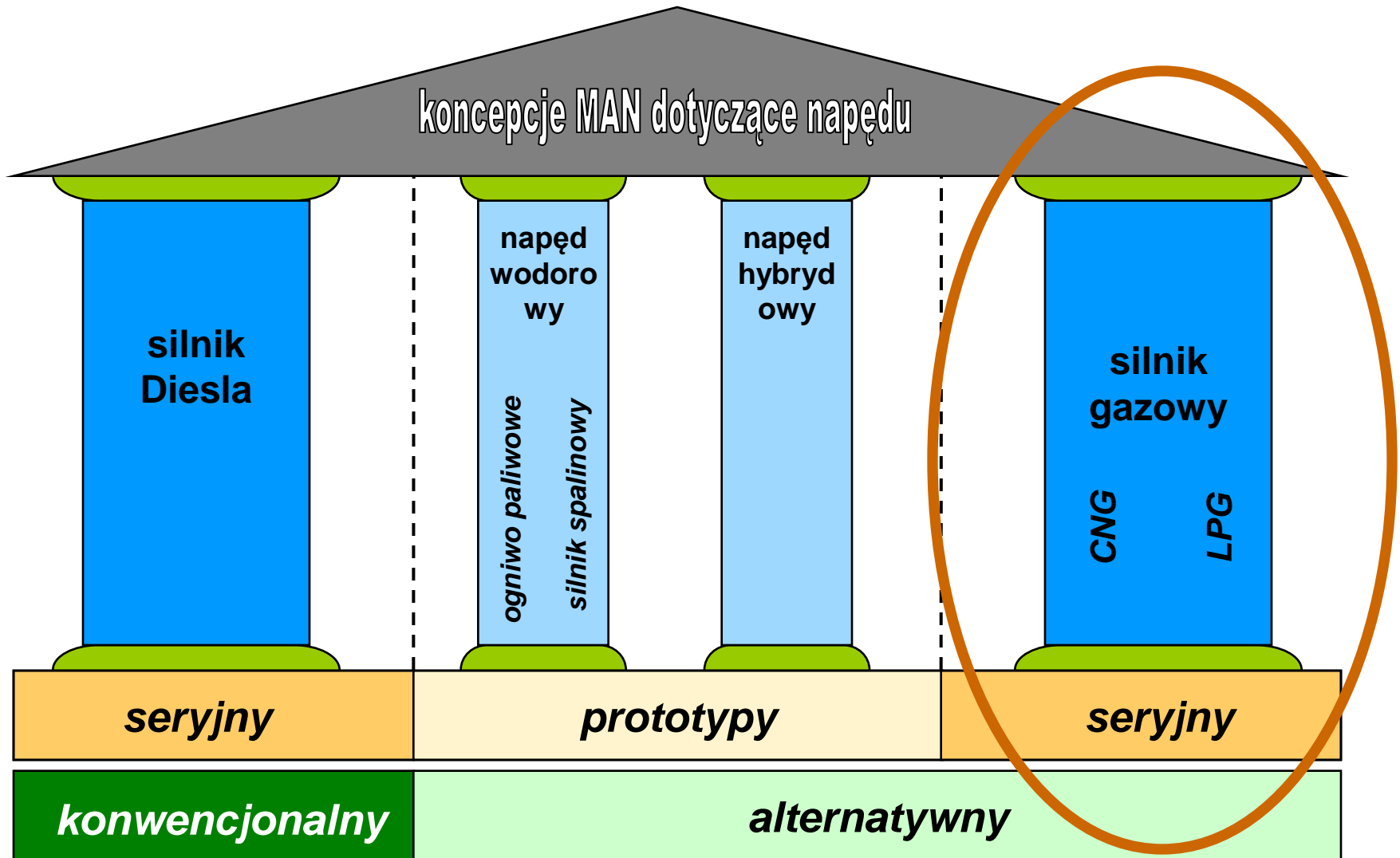
CNG
(83-99% metanu)

LNG
(90-99% metanu)

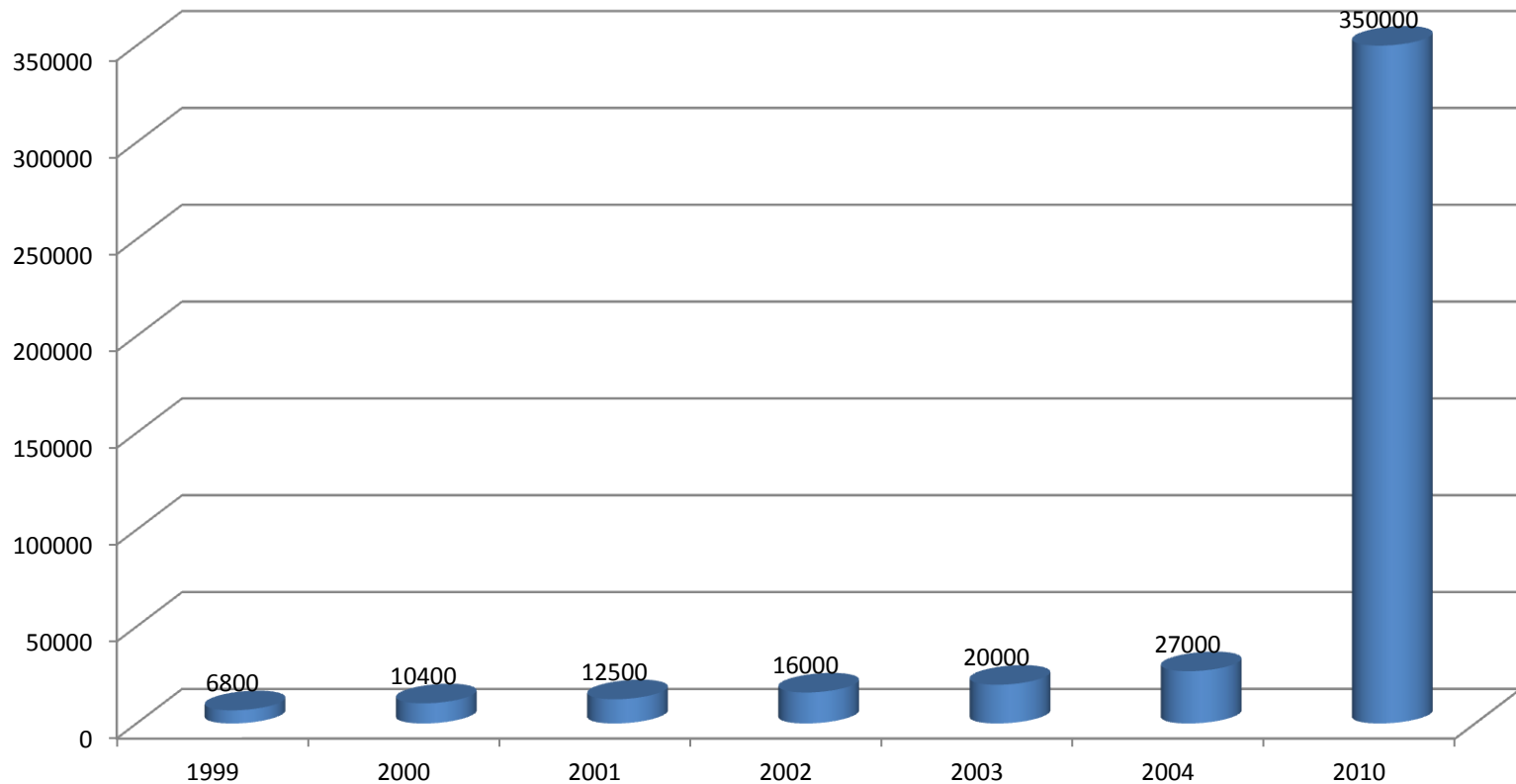
Biogaz
(55-75% metanu)

Perspektywy- Pozycja napędu na gaz ziemny

Blue Corridor 2012

Ilość pojazdów zasilanych gazem ziemnym w Niemczech

źródło: Energieagentur NRW

Czynniki stymulujące poszukiwanie paliw alternatywnych! To głównie:

- ograniczone zasoby paliw płynnych
- coraz bardziej rygorystyczne normy dotyczące emisji substancji szkodliwych

Duże równomiernie rozmieszczone światowe zasoby gazu ziemnego, pozwalają na zaliczenie go do alternatywnych źródeł paliw będącego pomostem pomiędzy paliwami wodorowymi, a konwencjonalnymi.

Blue Corridor 2012

	BENZYNA	METAN	OLEJ NAPĘDOWY
Wartość opałowa [MJ/kg]	43,3 - 44,0	50	42,0 - 44,0
Wartość opałowa mieszaniny stechiometrycznej [MJ/Nm ³]	3,756 - 3,818	3,37	3,745 - 3,922
Zapotrzebowanie powietrza na kg paliwa [kg/kg]	14,9	17,2	14,5
Liczba oktanowa LOM; (cetanowa LC)	LOM = 92-98	LOM = 140	LC = 50-65
Gęstość [kg/m ³] w temperaturze 20 C	720 - 750	0,668	800 - 850
Granice palności [% objętości]	1,16 - 7	5-15	0,6-6,5
Temperatura samozapłonu [K]	753 - 823	923	603 - 623

Gaz ziemny jako paliwo silnikowe

Gaz ziemny to kopalniane paliwo naturalne. Gaz ziemny jest mieszaniną prostych węglowodorów.

Głównym składnikiem palnym gazu ziemnego jest metan CH_4 , którego zawartość waha się w granicach 90-99%.

Przykładowy skład i parametry g.z. ze stacji tankowania:

CH_4 – 96,6 % objętości C_2H_6 – 1,1 % objętości

O_2 – 0,1 % objętości CO_2 – 0,1 % objętości

N_2 – 2,1 % objętości

Wartość opałowa 35 364 kJ/m³

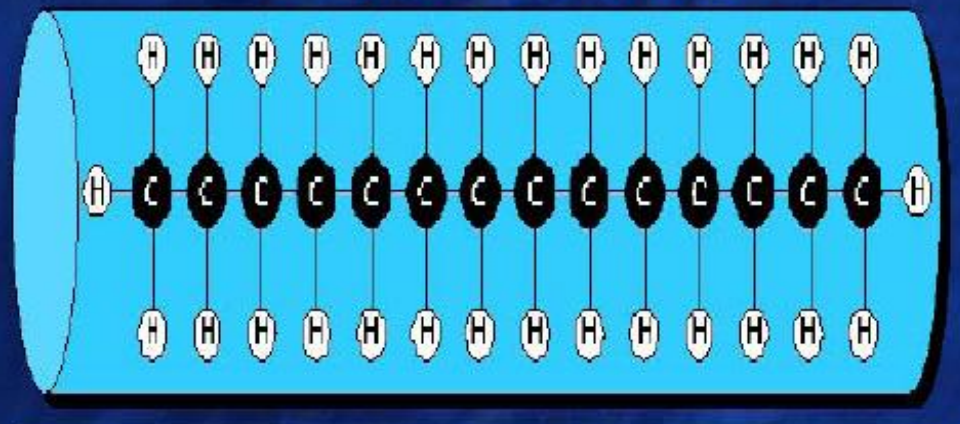
Gęstość względna w pow. 0,570 kg/ m³

Gęstość normalna 0,735 kg/m³

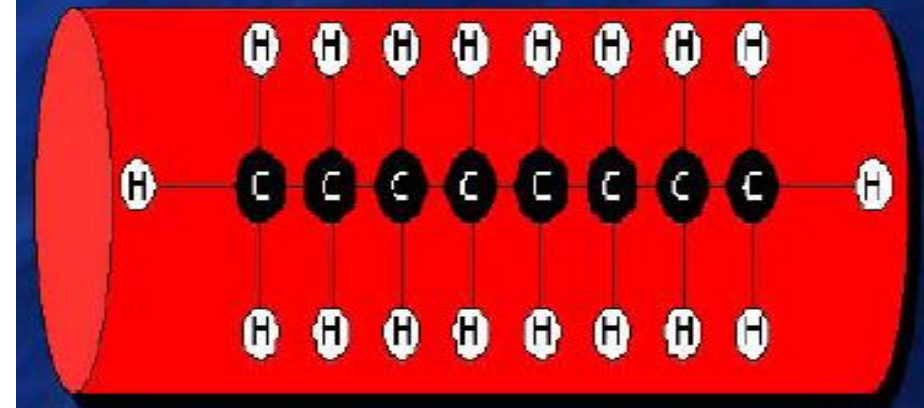
Siarkowódór 0,08 mg/m³

Gaz ziemny jako paliwo silnikowe

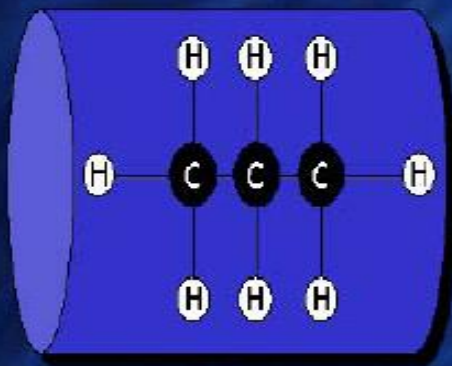
Diesel $C_{14}H_{30}$

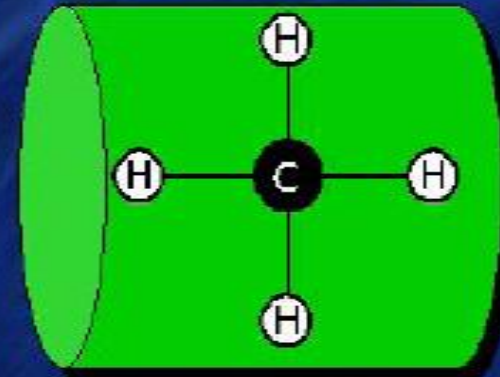
Gasoline C_8H_{18}

Propane (LPG) C_3H_8

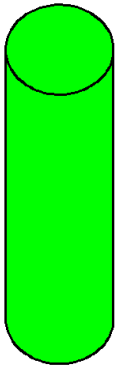

Methane CH_4

Gęstość energetyczna paliwa a masa paliwa i zbiornika

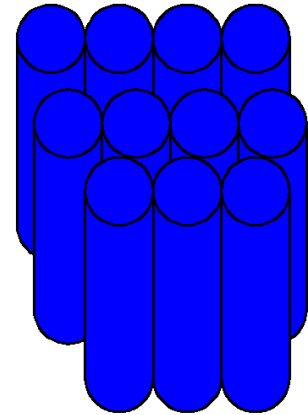
Zbiornik oleju
napędowego o
pojemności ok.
208 litra

Zbiornik gazu LNG
będący ekwiwalentem
energetycznym
zbiornika oleju
napędowego

Zbiornik gazu CNG
będący ekwiwalentem
energetycznym
zbiornika oleju
napędowego

Średnica 50,8 cm
Długość 127 cm
Waga 250,45 kg

Średnica 63,5 cm
Długość 160 cm
Waga 290,45 kg

Średnica 34,3 cm
Długość 182,9 cm
Zbiorników – 11szt.
Waga 1152,3 kg

Podstawowe oznaczenia dotyczące gazu ziemnego stosowanego do napędu pojazdów:

- **NG** – gaz ziemny (Natural Gas)
- **NGV** – pojazdy zasilane gazem ziemnym
- **CNG** – gaz naturalny (ziemny) sprężony (Compressed Natural Gas)
- **LNG** – gaz naturalny (ziemny) skroplony (Liquefied Natural Gas)
(112K = minus 161,15°C)

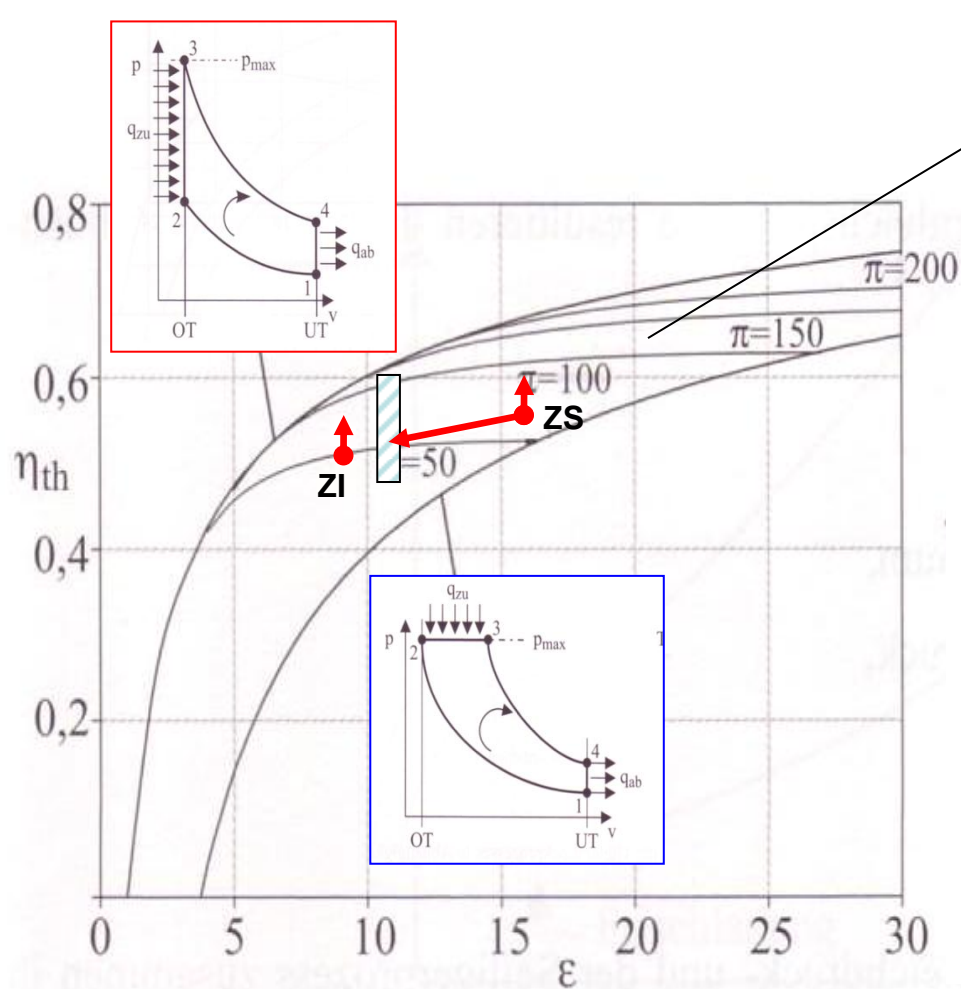
CNG

- Lżejszy niż powietrze
- Unosi się i nie gromadzi
- Bogate mieszanki palą się wolno
- Samozapłon w temperaturze 600 C
- Nietoksyczny
- Bezwonny (dodawane dodatki)
- Szybko odparowuje

paliwa ciekłe

- Cięższe niż powietrze
- Opary gromadzą się
- Bogata mieszanka może być wybuchowa
- Opary benzyny i oleju zapalają się w temperaturze ok. 200 C
- Toksyczne (benzyna)
- Silny zapach
- Paruje wolno w temperaturze otoczenia

Blue Corridor 2012

Silnik o ZI

1. możliwość spalania mieszanek ubogich,
2. możliwość zastosowania wyższego stopnia sprężania w stosunku do silnika zasilanego benzyną

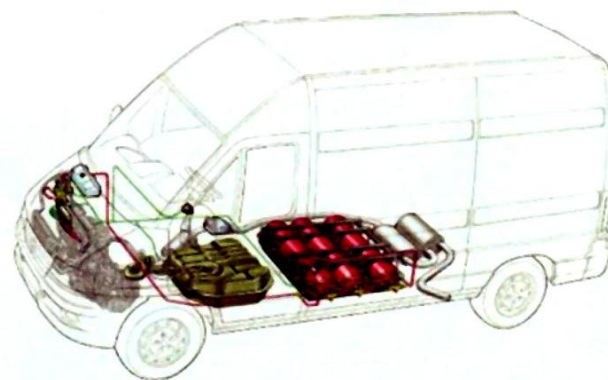
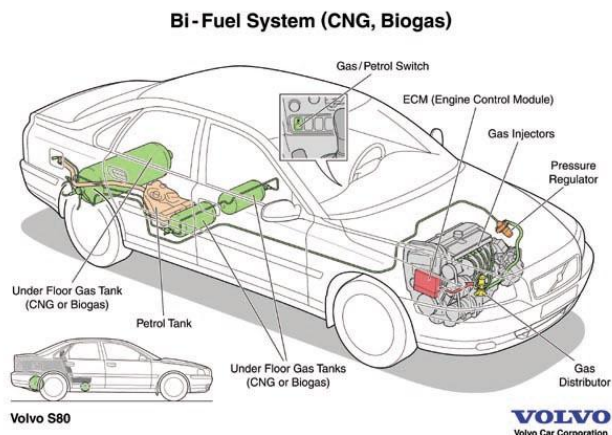
Silnik o ZS (silnik dwupaliwowy)

1. modyfikacja obiegu w kierunku obiegu Otto (sprawniejszego przy tym samym stopniu sprężania)
2. wyższe ciśnienie maksymalne obiegu

Możliwe są zmiany sprawności teoretycznego obiegu porównawczego silnika o ZI i silnika o ZS przystosowanego do zasilania gazem ziemnym

Blue Corridor 2012

Wielu światowych potentatów produkujących pojazdy drogowe ma na dzień dzisiejszy w swej ofercie handlowej pojazdy zasilane CNG.

12 -09-2012, Międzynarodowa Konferencja CNG i LNG w Polsce

Zbiorniki CNG na dachu

Dystrybutor wolnego tank. CNG

Zbiorniki LNG w ramie

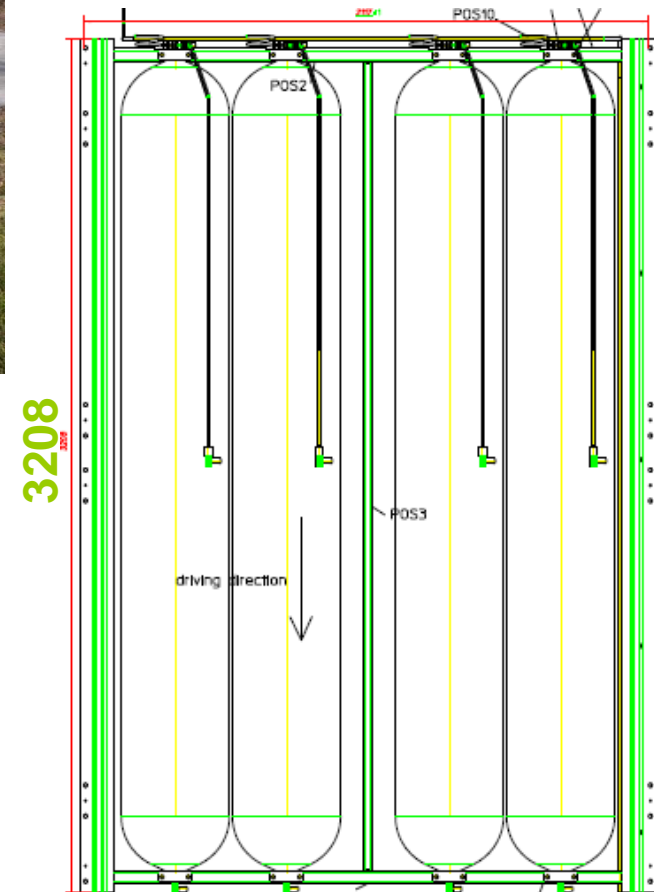
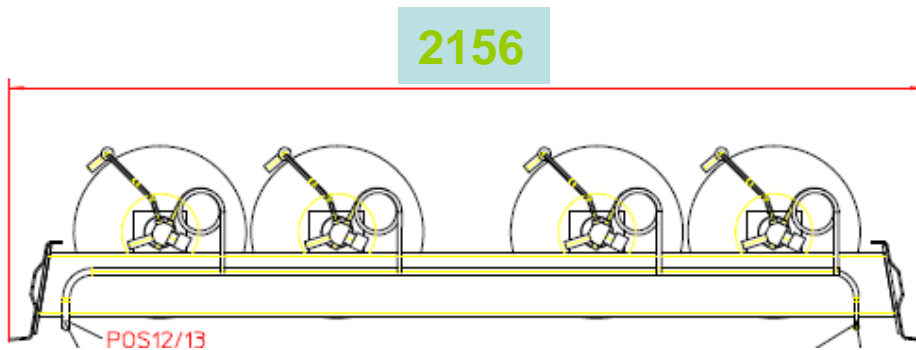

Zbiorniki CNG w ramie

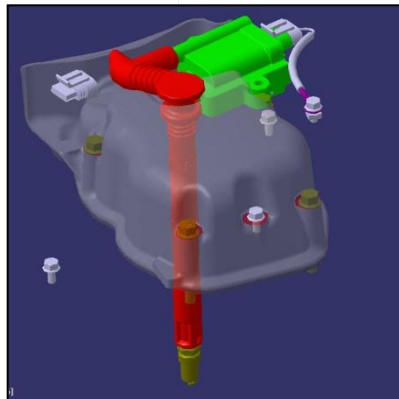
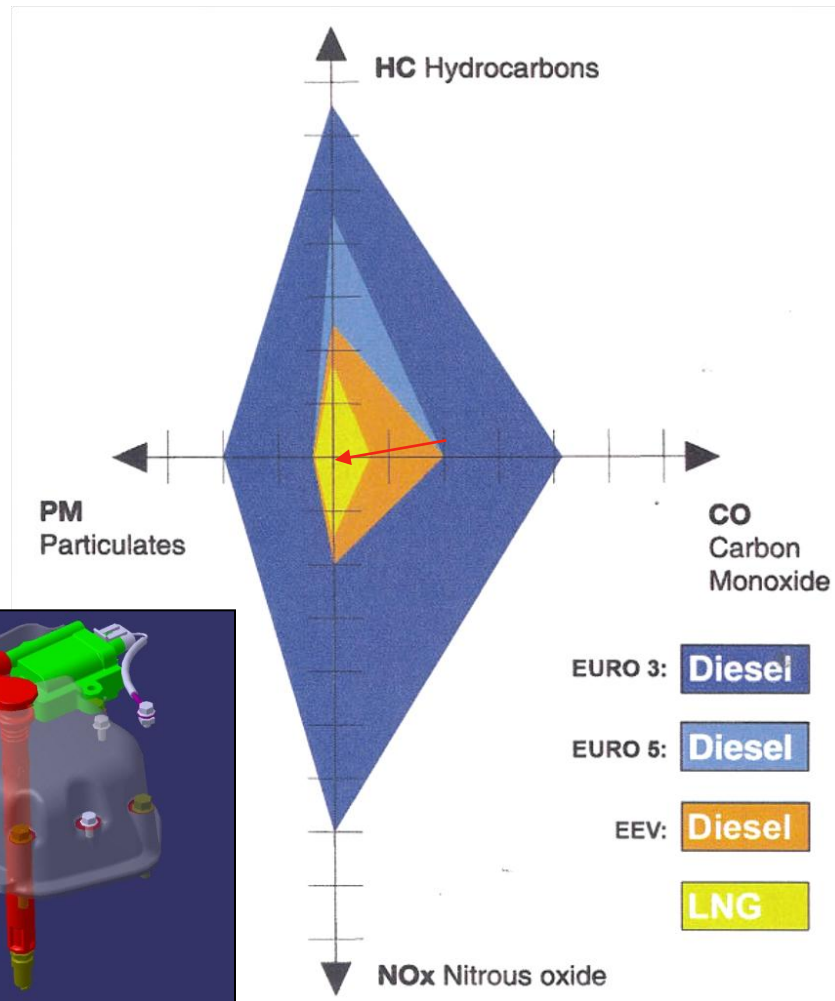
Blue Corridor 2012

Butle gazowe Scania Omni
4 x 320l=1280 l
Zbiorniki aluminiowe

Blue Corridor 2012

Możliwa poprawa emisji silnika wynikająca z zastosowania paliwa gazowego (Scania 124L przystosowana do zasilania LNG)

Sposoby przystosowania silnika spalinowego o zapłonie samoczynnym do zasilania gazem ziemnym i olejem napędowym

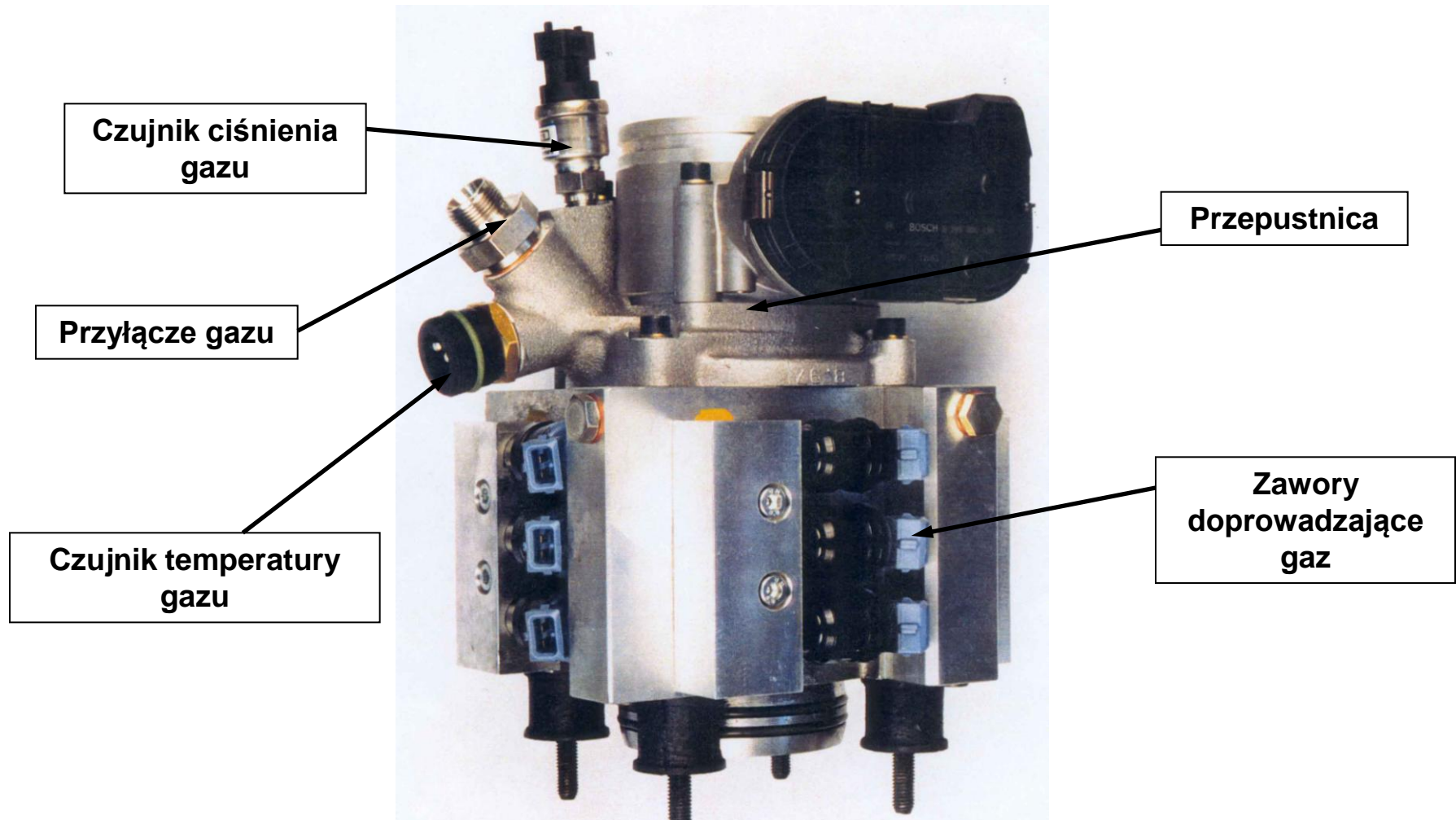
- 1 Silnik przygotowany fabrycznie
- 2 Zamiana jednopaliwowego układu zasilania silnika o zapłonie samoczynnym olejem napędowym na układ dwupaliwowy umożliwiający zasilanie silnika gazem ziemnym zapalany pilotującą dawką oleju napędowego

Elementy składowe układu do zasilania gazem ziemnym

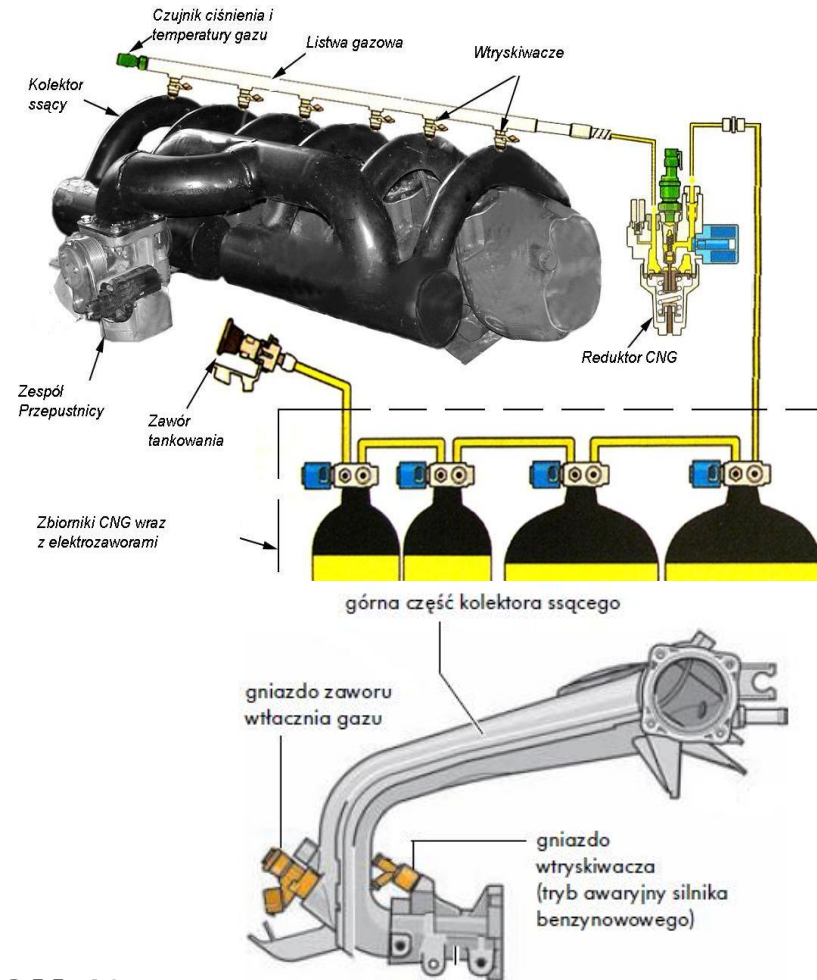
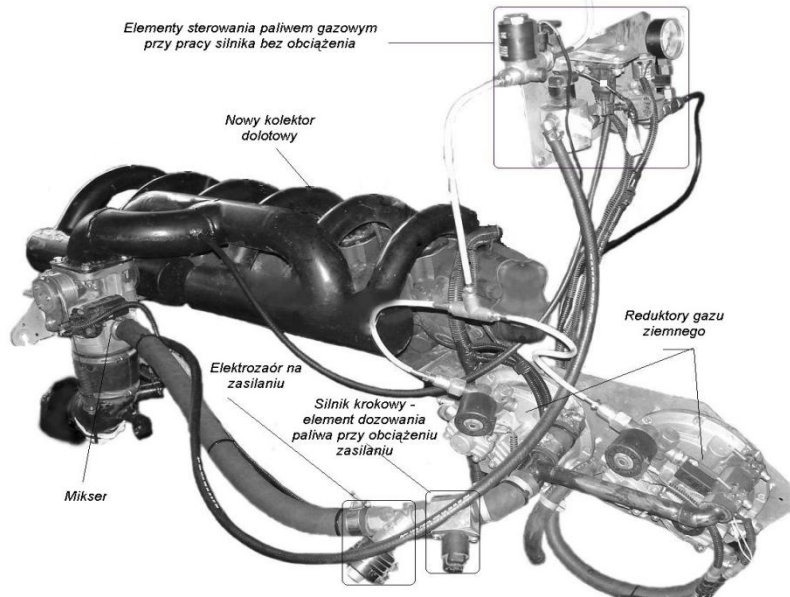
Zestawy do adaptacji małych i średnich silników do zasilania gazem ziemnym składające się z typowych elementów

Jednostka mieszająca gaz w silnikach na gaz ziemny E 2866 DUH03 i E 2876 LUH02

Blue Corridor 2012

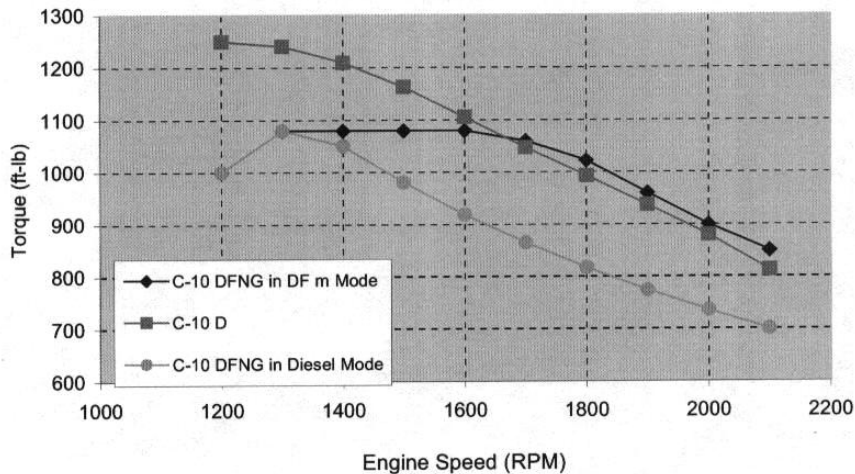
Sposoby dostarczenia paliwa gazowego przy konwersji nie doładowanego silnika o zapłonie samoczynnym do wersji dwupaliwowej wykonane w Politechnice Radomskiej

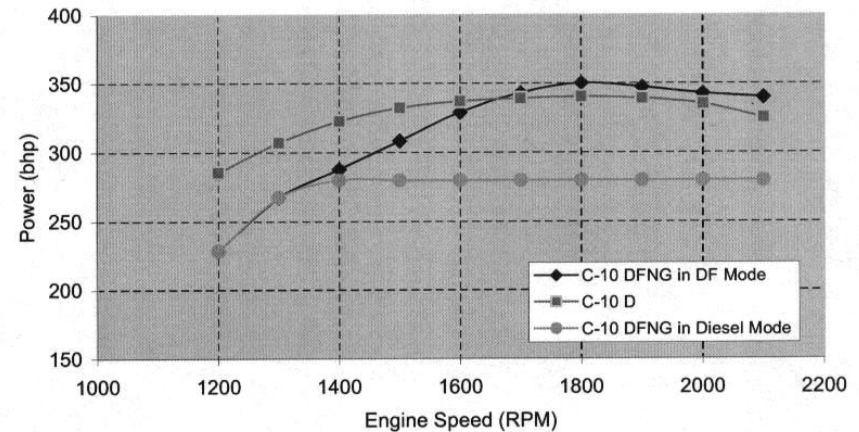
Schematy układu zasilania i sterowania silnika OM 427 w wersji IVI oraz I

1 Dwupaliwowy silnik zasilany gazem ziemnym i olejem napędowym przygotowany fabrycznie

1997 C-10 DFNG and C-10 D
Torque (ft-lb) versus RPM

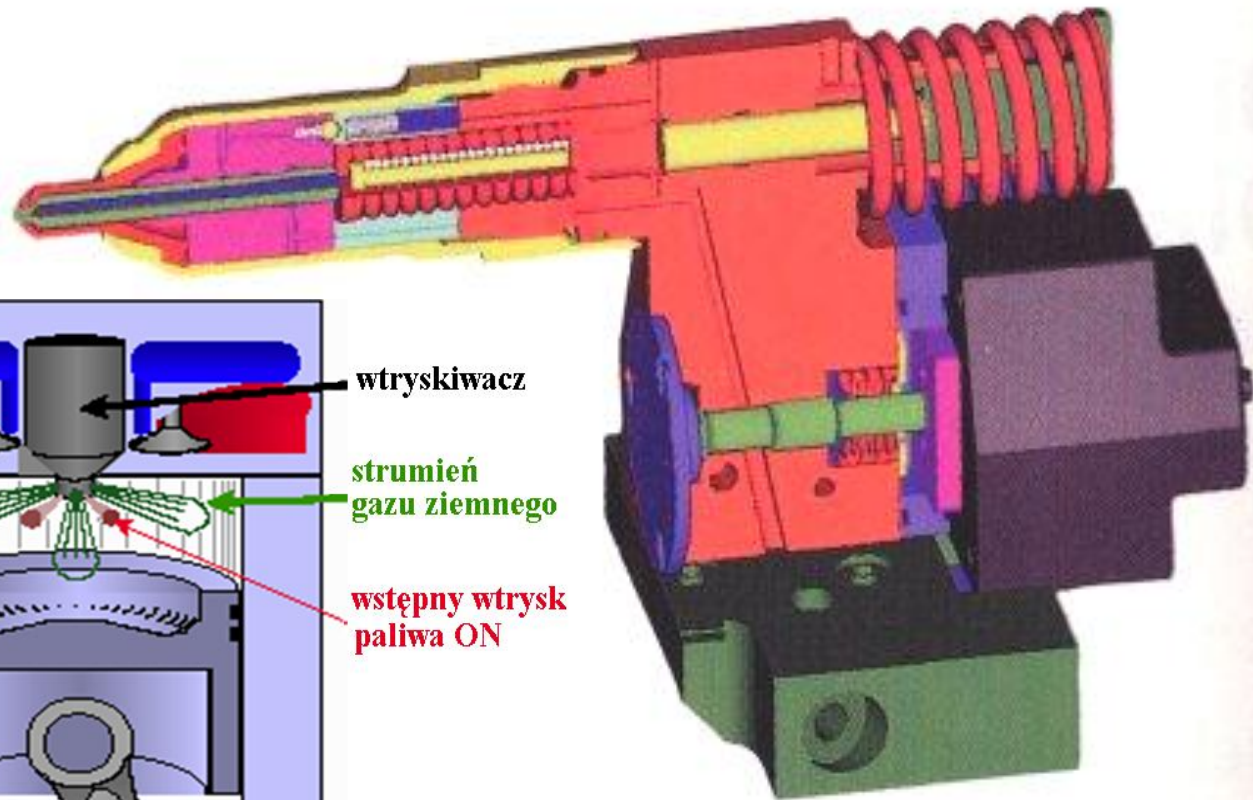
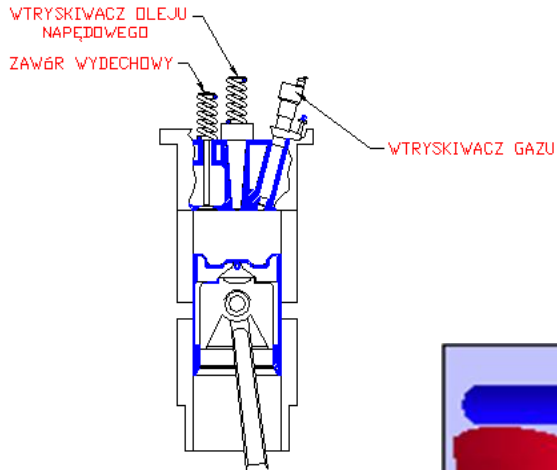

Caterpillar C-10 DFNG and C-10 D
Horsepower (bhp) versus RPM

CATERPILLAR
C-10 DFNG

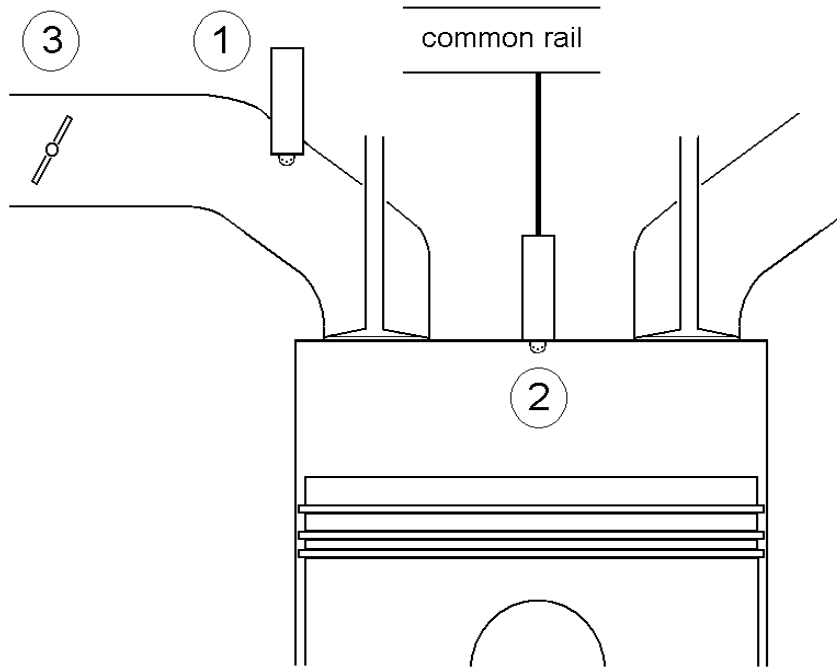
Dwupaliwowy silnik zasilany gazem ziemnym i olejem napędowym przygotowany fabrycznie

Układ dwupaliwowy (realizacja zasilania oparta o dwa wtryskiwacze ON i CNG)

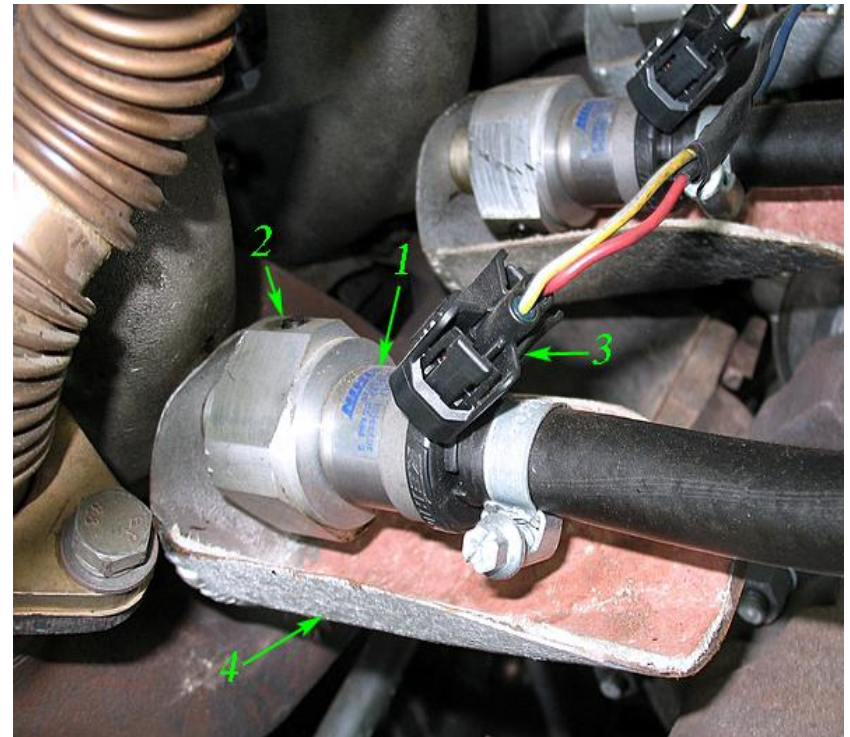
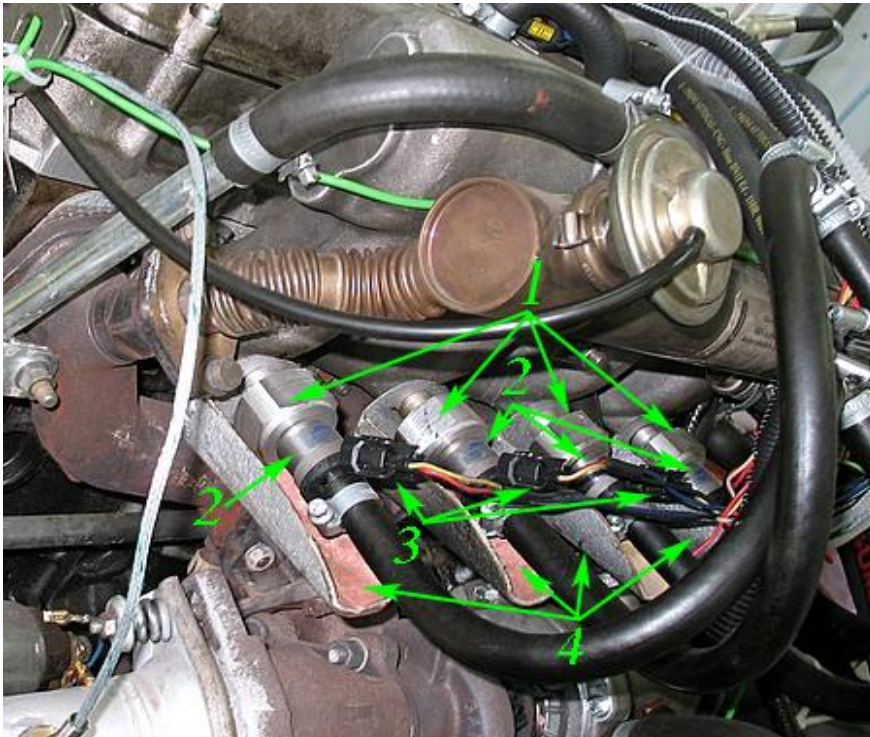
Układ dwupaliwowy w opracowaniu MAN i Westport HPDI (wtrysk bezpośredni o wysokim ciśnieniu).

2 Dwupaliwowy silnik zasilany gazem ziemnym i olejem napędowym przygotowany w Politechnice Radomskiej

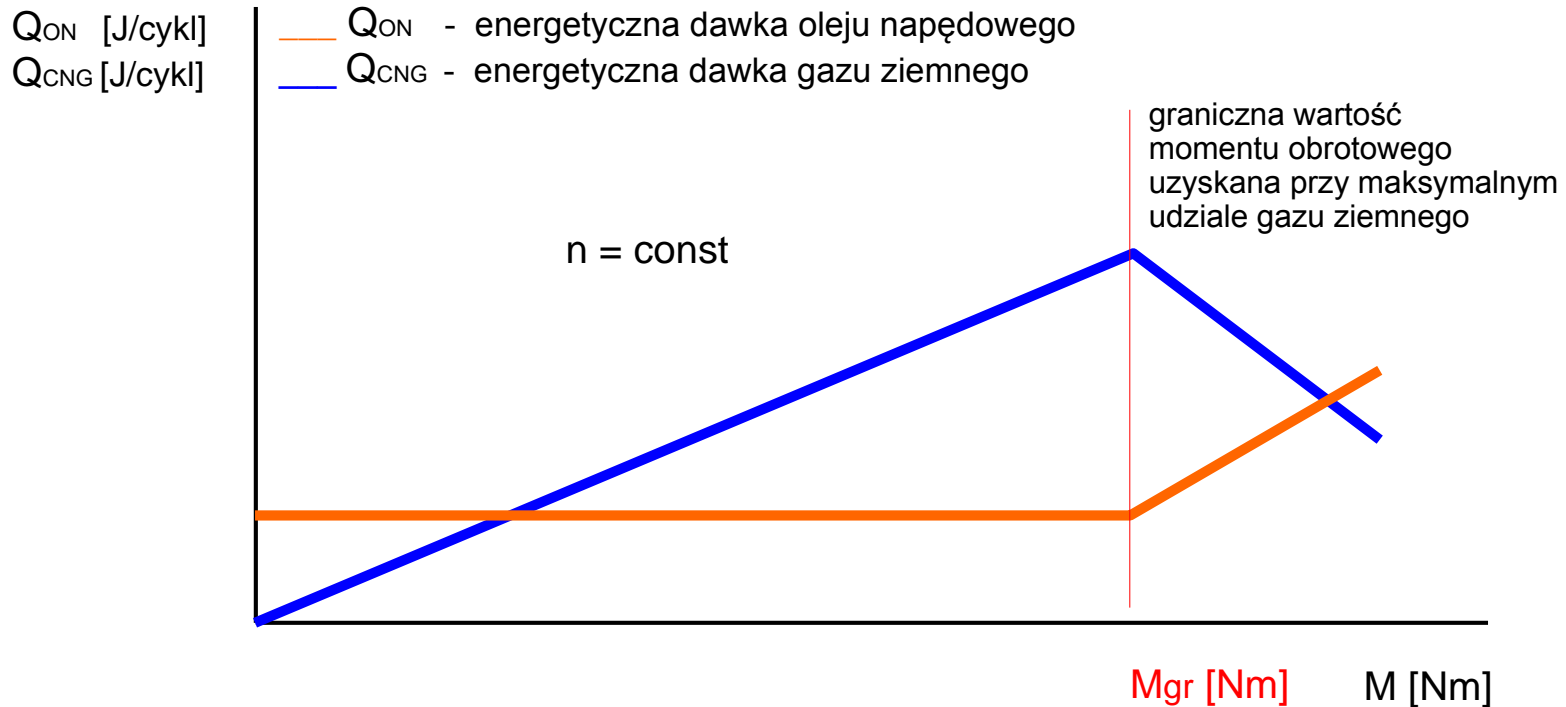
Wykonana adaptacja i stanowisko hamowniane do badań silnika ADCR (z układem wtrysku common rail) adoptowanego do zasilania dwupaliwowego gazem ziemnym i olejem napędowym

2 Dwupaliwowy silnik zasilany gazem ziemnym i olejem napędowym przygotowany w Politechnice Radomskiej

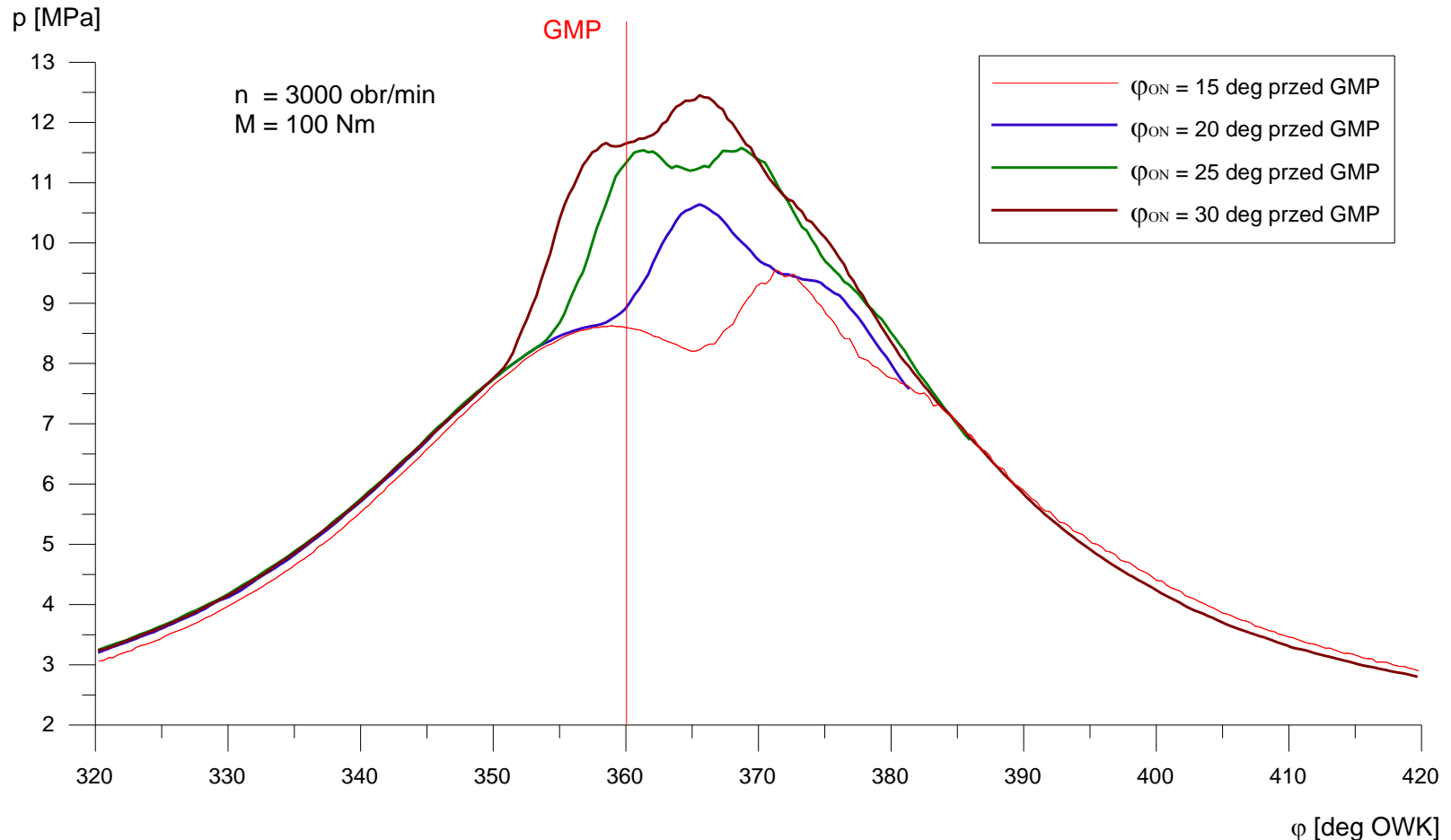
Fragment układu zasilania silnika ADCR adoptowanego do zasilania dwupaliwowego gazem ziemnym i olejem napędowym

2 Dwupaliwowy silnik zasilany gazem ziemnym i olejem napędowym przygotowany w Politechnice Radomskiej

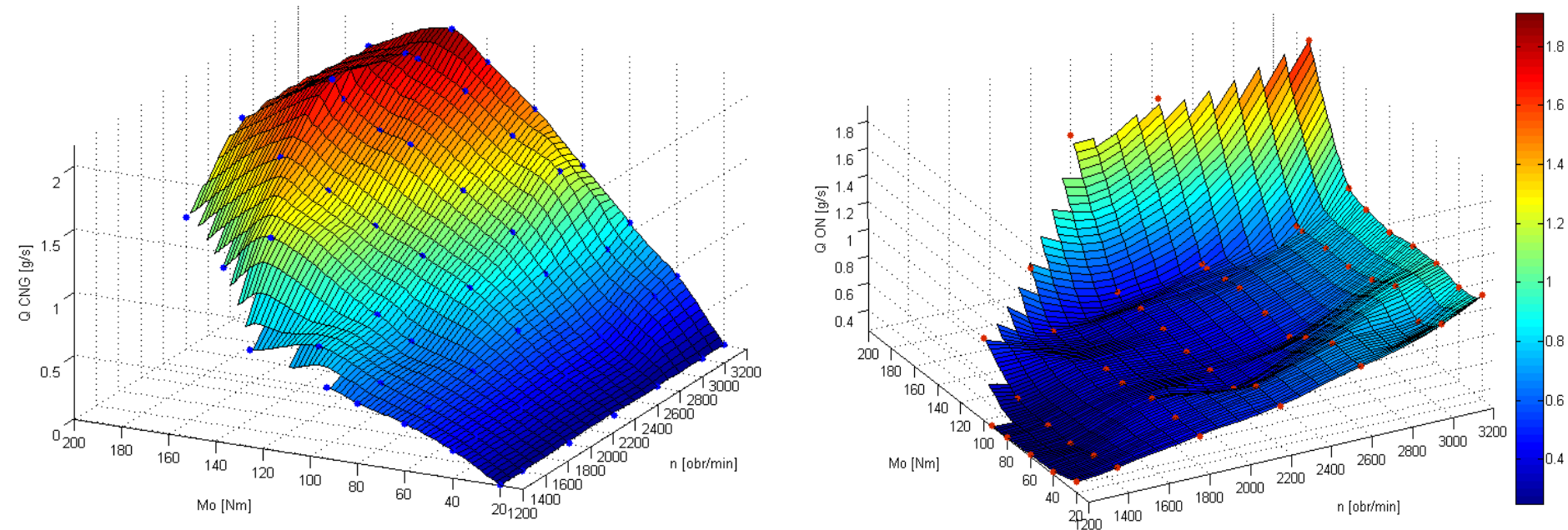
Przyjęta koncepcja doboru wielkości dawek energetycznych oleju napędowego i gazu ziemnego w funkcji obciążenia dla stałej prędkości obrotowej silnika zasilanego dwupaliwowo

Blue Corridor 2012

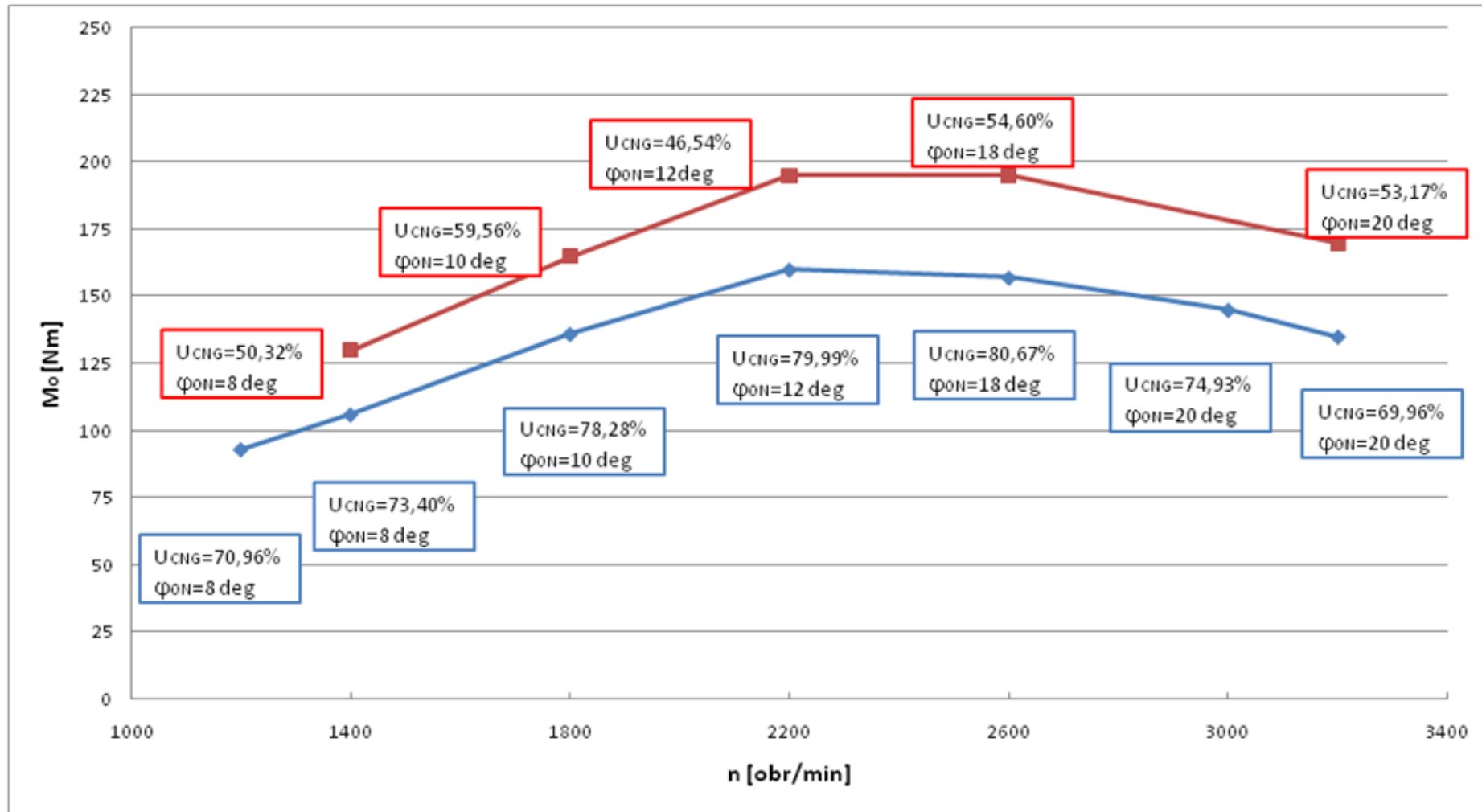
Zarejestrowany przebieg ciśnienia w komorze spalania silnika ADCR zasilanego dwupaliwowo w funkcji kąta obrotu wału korbowego dla czterech wartości kąta wtrysku oleju napędowego ($n=3000$ obr/min, $M=100$ Nm, $U_{CNG}=75\%$)

2 Dwupaliwowy silnik zasilany gazem ziemnym i olejem napędowym przygotowany w Politechnice Radomskiej

Dawka gazu ziemnego i oleju napędowego w funkcji momentu i prędkości obrotowej dobrana w czasie badań silnika ADCR

Blue Corridor 2012

Charakterystyki zewnętrzne silnika ADCR adoptowanego do dwupaliwowego zasilania gazem ziemnym i olejem napędowym

GTL Diesel
uogólniona formuła - $C_{16}H_{34}$

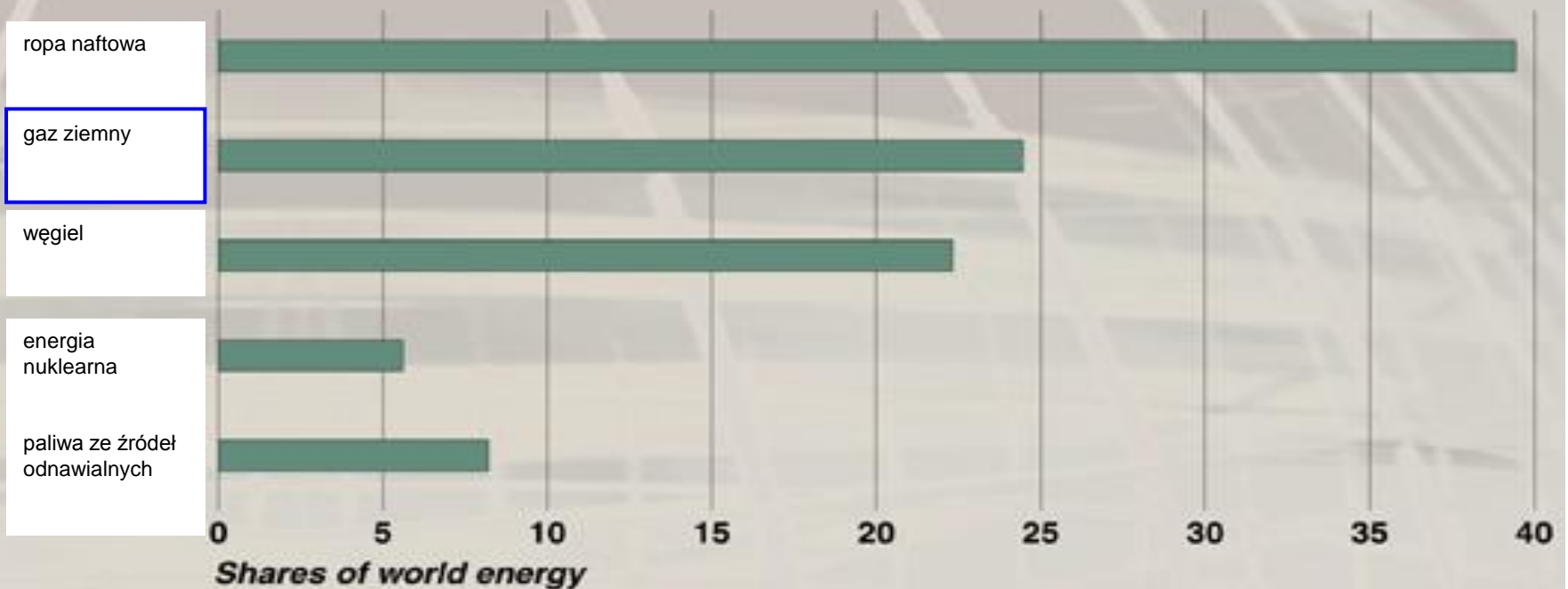

Volvo Technology Transfer podpisało umowę o przerobieniu biogazu na olej napędowy z firmą Nordvästra Skånes Renhållningsbolag (NSR) w Helsinborgu która ma wytwarzać 15 mln litrów oleju napędowego rocznie

Wysokiej jakości olej napędowy GTL jako niekonwencjonalne wykorzystanie gazu ziemnego lub biogazu do produkcji paliwa ciekłego

Blue Corridor 2012

Prognoza dotycząca udziału poszczególnych źródeł energii w światowej gospodarce w roku 2020

Polska posiada kontrakt na dostawy gazu ziemnego z dużym zapasem i po uwzględnieniu budowy terminalu LNG będziemy mieli zabezpieczone duże ilości tego paliwa.

Podsumowanie:

1. Gaz ziemny stanowi ważną alternatywę dla paliw konwencjonalnych, a dodatkową zaletą tego paliwa jest możliwość uzyskania go w procesach fermentacji na wysypiskach odpadów i w gospodarstwach rolniczych
2. Możliwe jest utrzymanie, a nawet poprawa sprawności silnika spalinowego w wyniku zastosowania gazu ziemnego jako paliwa
3. Możliwe jest spełnienie bardzo wysokich standardów związanych z ochroną środowiska na skutek ograniczenia emisji składników toksycznych spalin
4. Konieczne są prace nad jeszcze bardziej efektywnym zastosowaniem gazu jako paliwa silnikowego (np. HCCI)

Dziękuję za uwagę

dr inż. Ryszard Wołoszyn

Prezes Stowarzyszenia NGV Polska